

U kříži naděje.

Potěšitelná knížka pro všechny věřící.

Vydal

Josef Míka.

Tiskem a nákladem benediktinské knihtiskárny v Brně.

Nihil obstat :
A. Linkenheld.

Imprimatur :
† PAULUS,
Episcopus.

Z- biskupské konsistoře v Brně 31. května 1912.

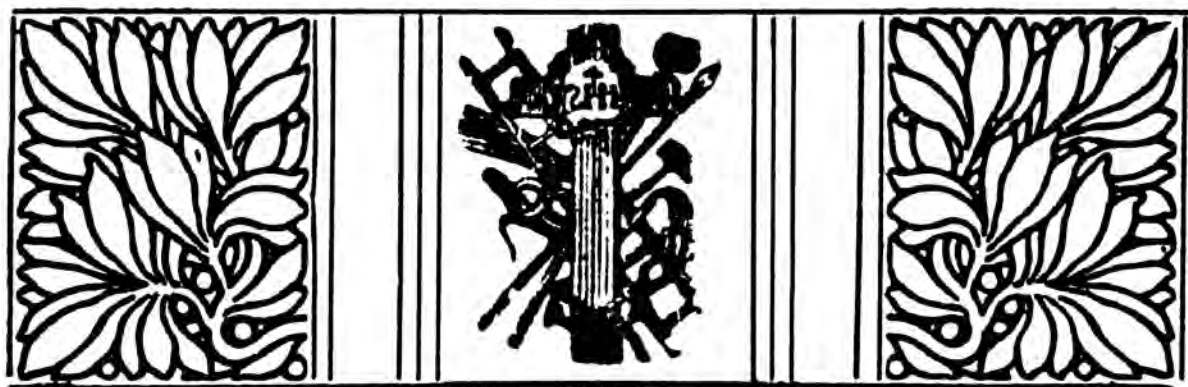
Předmluva.

V této knížce podává se trest spisů J. M. Boudona, kde najde každý mnoho poučného, potěšitelného a povzbuzujícího pro svůj život duchovní.

Dr. Jindřich Maria Boudon žil v 17. stol. a byl současníkem Fénelona, jemuž byl též podobný duchem. Jeho svatý život popsal missionář P. Collet, životopisec sv. Vincence z Paula. Jeho výborné spisy byly v poslední době ve Francii částečně znova vydány, a byly také několikráte do němčiny přeloženy. Cenu jejich dokazuje zvláště ta okolnost, že byl jejich ctitelem ctihodný sluha Boží L. M. Grignon z Montfortu, tento ohnivý missionář úcty Marianské, kterého papež Leo XIII. za blahoslaveného prohlásiti zamýšlel a který se podle nich vzdělal.

Náhledy Boudonovy o tomto předmětu srovnávají se s náhledy Fénelona, sv. Jana z Kříže, sv. Františka Sal.

VYDAVATEL.

Díl první.

KAPITOLA I.

Kříž jest tajemstvím.

Sv. Pavel píše o tom v 1. listu ke Korintánům, kap. 1, 18: „Slovo kříže je sice těm, kteří hynou, bláznovstvím, ale těm, kteří dosahují spasení, to jest nám, jest mocí Boží“, a ve verši 23. praví: „My pak kážeme Krista ukřižovaného, židům zajisté pohoršení, národům pak bláznovství, ale týmž povoláním, Židům i Řekům, Krista boží mocí a boží moudrost.“

Božská moc kříže ukázala se hned po se-slání Ducha sv. v den letnic, když sv. Petr svým prvním kázáním o ukřižovaném a vzkříšeném Spasiteli obrátil najednou 3000 židů

na víru křesťanskou; a když učinil svůj první zázrak uzdraviv od narození chromého žebráka u dveří chrámu Jeruzalemského, a když pak se sv. Janem kázali shromážděnému lidu, obrátili svým kázáním o ukřižovaném a vzkříšeném Spasiteli najednou 5000 židů na víru křesťanskou, která se přes ukrutné pronásledování od židů a pohanů v málo letech po celé říši Římské rozšířila, jak byl Spasitel předpověděl slovy: „A já k d y ž b u d u p o v ý š e n (totiž na kříži), v š e c k o p o t á h n u k s o b ě.”

Božskou moc kříže dokazuje dále to, že právě smrt Ježíše Krista na kříži byla příčinou Jeho povýšení, takže po Svém nanebevstoupení také ve svém oslaveném člověčenství s Bohem Otcem nad světem vládne a božské počty a slávy požívá, jak o tom píše sv. Pavel k Filipenským 2, 8—11: „Ponížil^{se} sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Protož i Bůh povýšil Ho a dal Jemu jméno, kteréž jest nad všelike jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.”

Ctižádost odporuje přímo poznání tohoto tajemství, jehož nepoznávají ti, kteří hledají svou radost ve vysoké vážnosti, v pochvale a přátelství lidí a bojí se jejich posměchu a od-

poru. Ale i mnozí nábožní, kteří o kříži mluví a kážou, mají nicméně malou vědomost o tomto tajemství; této vědomosti nabudeme cvičením sebe v chudobě, bolestech, opovržení, hanbě, posměchu, opuštěnosti a v snášení odporu. Toto cvičení nacházíme obyčejně u lidí neučených, prostých, kteří postrádají všeho toho, čeho si svět vysoce váží, a bývají plní utrpení, kdežto učení mu nerozumějí. Ach, jak jest to těžké, vždy jen o pocích, radostech, statečích s velikou vážností slyšeti mluvit a přece na smýšlení světa nedbati a zásad jeho nepřijímati.

KAPITOLA 2.

Zdali se sluší psáti o cestách kříže.

Postačí říci: všichni učitelové duch. života o nich psali. Sv. Bonaventura píše o tom takto: „Nejprve ztrácí člověk vroucnost, pak se mu zoškliví modlitba, pak nerad slyší o dobrých věcech, nerad o nich mluví, nerad je koná. Ano ještě více: člověk bývá pokoušen k netrpělivosti proti Bohu a jde tak daleko, že se sám sebe ptá, proč zachází Bůh s ním tak tvrdě; a toto pokušení jest tak násilné, že člověk skoro do mdlob upadá. Dostavují se nejobtížnější pokušení, na př. pochybnosti o víře, anebo rouhavé myšlenky, anebo pokušení k zoufalství,

anebo k tomu, aby člověk žil v jakési zmatečnosti úzkostlivého svědomí, a konečně aby nepřijímal žádné rady.”

Psaly o nich sv. Kateřina Janovská, bl. Angela z Foligno, jejížto nanejvýš trapné utrpení dle výroku sv. Františka Sal. musí vzbuditi velkou soustrast. Také sv. Terezie pojednává ve svých spisech o vnitřních utrpeních. Životopis sv. Františka Sal. líčí nám jeho trápení, pocházející z úzkosti, zdali bude spasen. Ze životopisu sv. Johanny Františky ze Chantalů dovídáme se o nanejvýš trapném utrpení, které musela po celý svůj život snášeti. Životopis sv. Ignáce z Loyoly vypravuje nám, jaká muka mu působily úzkosti svědomí, takže byl pokoušen, aby si zoufal. Také v životopise sv. Magdaleny z Pazzis nacházíme hrozná utrpení.

Nikdy není křesťan s Kristem úžeji spojen, jako když se Mu křížem podobá. Sv. Jan z Kříže píše ve své předmluvě ku knize „Vstup na horu Karmel” takto: „Tolik duší nastupuje cestu ctnosti, a nepokračují na ní, jakmile je Bůh do „tmavé noci” přesaditi chce. Nedostává se jim zdatných vůdců, kteří by je měli až na horu vésti. Tak jest bolestno, že musí člověk viděti duše, kterým Bůh dal schopnost a milost k pokračování, které by také, kdyby se chtěly vzmužiti, stavu dokonalosti dosáhly a které

přece na nižším stupni obcování s Bohem zůstávají, poněvadž se jim nedostává vůle anebo poznání, protože jich nikdo neučí a nevede, aby se od počátečního stupně zdvihly. Někteří zpovědníci a duchovní vůdcové překáží takovým duším a škodí jim, poněvadž se jim nedostává světla a zkušenosti na těchto cestách, místo aby jim pomáhali. To nejhorší a nejtěžší v takových pádech je to, že si duše sama nerozumí a nikohone nalézá, kdo by jí rozuměl. Někdy vede ji Bůh po nejvznešenější cestě tmavého rozjímání a vyprahlosti duševní a jí se zdá, že jde do zahynutí. Jde-li takto nejhustší tmou, může mnohý k ní mluvit jako trapní těšitelé k Jobovi, totiž že je to trudnomyslnost, anebo že se za tím skrývá tajná zloba, pro kterou ji Bůh opustil. A hned se z toho uzavírá, že jest taková duše velmi zlá anebo že jí byla, poněvadž se jí něco takového přihazuje. Jiní zase řeknou, že to s ní jde nazpět, poněvadž nenalézá žádné rozkoše a žádné útěchy v božských věcech jako dříve. Tak zvětšují trápení ubohé duše. Tací zpovědníci nespokojí se tím, že hledají příčinu takových stavů v hříších, nýbrž poroučejí takovým duším, aby prozpytovaly svůj život, nechají je vykonávati mnoho generálních zpovědí a mučí je pokaždé znova. Oni nepováží, že tehda ani jedno ani druhé není

na čase, že se mají spíše ponechat čišťení, jemuž je Bůh podrobuje, že je mají těšiti a povzbuzovati, aby se odevzdaly svému stavu, dokud se tak Bohu líbiti bude; nebo všecko jiné, cokoliv by činili a mluvili, nic neprospívá.”

KAPITOLA 3.

Cesta kříže je královskou cestou k věčné blaženosti.

V knize Judith **kap. 8, 23.** čteme: „Všickni, kteří se líbili Bohu, skrze mnohé zármutky prošli věrní.”

Cesta kříže, cesta zármutku, jest tedy cesta do nebe, po níž všickni miláčci Boží kráčeli, ne tak cesta časných a duchovních útěch, do nichž se snadno vměšují aneb se za nimi skrývají naši nepřátelé. Naše samoláska se ráda jimi živí a duch světský se do nich vkrádá. „Podrž dobře v paměti slova písma sv.: „Není služebník nad mistra”, pravil Pán Ježíš k sv. Terezii. Křesťanem býti a ukřižovánu býti jest totéž. Odříkáš-li se utrpení, musíš se též odříci křesťanství. Chceš-li býti a zůstatí učeníkem Kristovým, pak se připrav na utrpení, buď na duši neb na těle, buď od lidí, kteří budou proti tobě, nebo od pekla, anebo od tvé vlastní zkažené

přirozenosti, tvých náklonností, náruživostí a rozmarů.

Kříž neboli utrpení odlučuje nás od tvorů a spojuje nás s Bohem. Sv. Terezie ujišťuje, že jest to bláznovstvím, mysliti si, že Bůh připustí někoho k svému přátelství, aniž by ho zkoušel utrpením.

Kříž očišťuje, činí zadost, zachraňuje, činí spasen~~a~~; ušlechťuje, okrašluje, obohacuje. On jest užitečný dobrým i zlým; neboť dobří jím v ctnosti pokračují a zlí se jím od svých chyb očišťují a dosahují odpuštění. Sv. Terezie praví, že jí sám Pán Ježíš řekl, „že sesílá na ty, které více miluje, také více křížů“. Pán Ježíš praví: „Blažení lkající, neboť oni potěšeni budou“, a ku svým apoštolům též pravil, že budou b l a ž e n i, budou-li je lidé tupiti, ano všecko zlé o nich mluvití a jich nenáviděti a jimi pohrdati.“ „Aj, blahoslavíme ty, kteří trpěli. O trpělivosti Jobově slýchali jste, a konec Páně viděli jste,“ tak píše sv. Jakub v kap. 5. 11. On nás povzbuzuje k trpělivosti tím, že nám staví před oči dva vzory trpělivosti: Joba v zákoně starém a Pána Ježíše v zákoně novém. Také zjevila Panna Maria jedné světici, která měla taková utrpení, že jich v životě svatých nenacházíme, že učinila všecko možné, aby jich první dosáhla. Z té příčiny ~~mažili~~ se mnozí,

aby vykonali mnoho činů namahavých, neobyčejných postů a mnoho jiných kajících skutků. Člověku, prvotním hříchem pokaženému, utrpení třeba, aby ho z jeho zkaženosti vytrhlo a ho opět do stavu spasení postavilo. Proto sesílá naň Bůh utrpení, jako dobrý otec, který nechá své nemocné dítě, které jest mu velmi milé, hořkých léků užívat i.

Utrpení dopouští Bůh na člověka vždycky proto, aby buď duši víc a víc očistila a nebo ji ještě víc okrášlila a obohatila.

Kříže neboli utrpení mají tedy účel :

1. abychom jimi ve spojení se zadostučiněním našeho Spasitele spravedlivosti Boží za své hříchy zadostučinili ;

2. abychom jimi od svých nedokonalostí očištění byli. Dokud jsme na zemi, budeme míti vždy na duši nějakou nedokonalost, která bude očištění potřebovati. I svatí upadávají do nedokonalostí a je jisto, že ta nejmenší z nich zabraňuje vejíti do nebe;

3. aby nás pokořily. V katechismu římském č. IV. kap. XV. nachází se otázka, proč napadají zlí duchové víc dobré než zlé, a odpověď zní takto:

„Jsou mnozí, kteří, poněvadž nepocítují v sobě žádných útoků od zlých duchů, celou věc za nepravdu pokládají; zatím to není nápadné, že ti, kteří se zlým duchům dobrovolně odevzdali, od nich nebývají napadeni. Není v nich žádné nábožnosti, žádné lásky k Bohu, žádné křesťana hodné ctnosti. Odtud to pochází, že se nacházejí docela v moci ďábla, a není třeba žádných pokušení k jich přemožení, v jejichž duši on již podle vůle jejich bydlí. Ti ale, kteří se Bohu zasvěcují a již zde na zemi nebeský život vedou, bývají nejvíc ďáblem napadáni, těch nenávidí nejhořčeji, těm strojí v každém okamžiku své úklady.“ Bůh nezbavil sv. Pavla pokušení tělesného přes jeho modlení, aby ho udržel v pokoře. „Dosti máš na milosti mé, moc v nemoci se dokonává,” pravil mu Pán Ježíš;

4. rozmnožují posvěcující milost, lásku Boží, zásluhy a slávu čili krásu duše. Odtud to pochází, že Bůh duším, s nimiž má velké úmysly — totiž z nichž chce udělati velké svaté — mnoho křížů ukládá. Vypravuje se na př. o sv. Johanně Františce ze Chantalu, že Bůh odměňoval její utrpení novými mukami;

5. mají nás, údy, učiniti podobnými hlavě. Ježíši Kristu. „Jaká to hanba, volá sv. Bernard, viděti rozmazlený úd pod hlavou trním korunovanou.”

Namítne snad někdo slova našeho Spasitele: „Pojďte ke mně všickni, kteří **se** **trudíte** a obtížení jste a já vás občerstvím.“ Jest jisto, že Pán Ježíš všecky své učeníky občerství; ale jak? občerství je věčným odpočínutím; občerství je na zemi silou, kterou jim propůjčí, aby své trápení snášeli; občerství je někdy citelnou útěchou a že je zbaví jistých těžkostí, čímž ale se nesmí rozuměti úplné zbavení všeho trápení vůbec. Neb jak by se to pak dalo srovnati se zjevným stavem tolika svatých duší, které se k Pánu Ježíši utíkaly a přece vždy trápení měly?

Namítne snad někdo slova sv. Pavla: „Radujte se vždycky v Pánu“, a bude snad z nich uzavíratí, že blaženost záleží v radosti; ale na to odpovídám, že ustavičná radost, o níž mluví sv. Pavel, může se rozuměti jen o onom pokoji duše, který vyplývá z úplné odevzdanosti do vůle Boží; neboť duše, která nechce nic jiného, než co Bůh chce, jest při všem, co se jí přihází, vždycky spokojená. Ale tento pokoj anebo tato radost jsou často tak skryty, že jich nejen smysly, nýbrž ani nižší síly duše nepocítují. Jest totiž rozdíl mezi nižšími a vyššími silami duše; nižšími silami duše rozumí se její citelná a zvířecí částka. Příklad našeho Spasitele nám to zcela objasní. Jeho duše poží-

vala nebeské radosti a byla zároveň pohřížena v smrtelnou úzkost.

„Poněvadž — praví sv. František Sal. — tato úzkost; pohnula Božského Spasitele, aby prosil svého Otce, aby — jest-li to možné — vzal od něho kalich utrpení, při čemž ale přidal, „ne má, nýbrž Tvá vůle se staň”: z toho jest patrné, že byl náš Spasitel nejen ve své citelné částce, která žádné vůle nemá, nýbrž též v nižších silách duše zarmoucen. „Pán Ježíš požíval tedy v tomtéž čase, ve kterém trpěl největší muka, ve vyšších silách duše nevýslovné radosti. To dokazuje jasně, že se dá radost v **útrobách** duše spojití se všemi byť i nejtrapnějšími vnitřními mukami.

V tomtéž čase, ve kterém byl Spasitel od Otce opuštěn, že hlasitě nad tím naříkal, požívala duše Jeho nevýslovné radosti z blaženého patření na Boha. Ustavičná radost, o níž sv. Pavel mluví, dá se tedy dobře spojití se stavem bezútěšenosti, kterým tak mnohé nábožné duše stíženy byly.

Namítne se dále, že jsou útěchy dobré, že jsou darem Božím. To je pravda, ale také je jisto, že jsou za příčinou naší slabé přirozenosti nebezpečny. Útěchy jsou některým duším užitečny a potřebny, aby je v jejich sla-

bostech podporovaly. Avšak ony jsou též nebezpečny :

1. Ony živí samolásku a svádějí k marnivosti a pýše.

2. Skrývá se pod nimi často ďábel.

3. Člověku útěchami oplývajícímu vede se často jako pocestnému, který, ač má ještě hodný kus cesty před sebou, se tím zdržuje, že se dívá na krásné domy a zahrady, jak ho zvědavost k tomu má. To se nepříhodí tomu, který na své cestě přichází do samých odporných míst, on kráčí bez zastávky dál, a přijde dříve na místo.

4. Jest více lásky k Bohu v tom, kdo postrádá citelného požitku a světla.

5. V útěchách staví se tvorové mezi Boha a nás, v trápení staví se Bůh mezi nás a tvory, aby nás od nich odloučil.

6. Kříže jsou znamením vyvolení pro nebe. Sv. Pavel praví, „že jsou vyvolenými ti, které si Bůh Otec vyvolil, aby byli podobnými obrazu Syna jeho“. Známkou vyvolení jest tedy podoba Synu Božímu. Proto pravil Spasitel sv. Jakubu a Janu, když chtěli vedle Něho seděti v království Jeho: „Můžete-li píti kalich, který já píti budu?“ Tedy píti z kalicha utrpení a tím se podobati Kristu Pánu, který taktéž z něho pil, jest podmínkou k dosažení radosti

nebeské. Dále píše sv. Pavel v listu k Židům, „že Bůh **bičuje** každé dítě, které přijímá“. Chceme-li tedy, aby nás Bůh jednou přijal k Sobě do nebe, musíme zde na světě trpěti **bičování** Jeho.

Živé kameny, ze kterých všemohoucí Bůh vystaví nebeský Jeruzalem, jsou — jak církev sv. zpívá — hlazeny údery strastí.

Sv. Jan z Kříže píše: „Namahání a kající skutky očišťují a zjemňují smysly: zármutky, pokušení, tmy a nátisky, zjemňují a připravují ducha. Proto je musíme prodělati, abychom byli přetvořeni. Strastmi, které Bůh na duši a smysly dopouští, nabývá duše právě v této hořkosti ctností a síly a dokonalosti a cvičením v trápení se zušlechťuje. T a k m ů ž e t é ž ž e l e z o j e n o h n ě m a k l a d i v e m, k t e r ý m i p o z b ý v á t o h o, č í m d ř í v e b y l o, s t á t i s e t í m, c o z n ě h o m i s t r m í t i c h c e. Z toho můžeme nahlédnouti, proč je tak málo těch, kteří tohoto vznešeného stavu dokonalosti dosahují. Jakmile Bůh toto vznešené dílo započne, najde velmi mnoho slabých. Tito utíkají hned před namaháním. Oni se nechtějí spřáteliti s bezútěšeností a sebezapřením; oni nechtějí pracovati s pravou trpělivostí. Poněvadž Bůh shledává, že nestojí pevně v milosti, kterou jim prokázal a že nezačínají

sami se namahati, tedy jich nedovede dále ku **předu očištěním a povznesením z prachu země**, k čemuž bylo by třeba větší síly a stálosti. O vy duše, které v jistotě a útěchách žíti chcete, kdybyste věděly, jak je vám utrpení a snášení strastí třeba, abyste jich dosáhly; jak velice utrpení a sebezapírání k získání tak vznešených statků napomáhá, vy byste pak nehledaly žádné útěchy více, nýbrž vzaly byste v žluč a ocet namočený kříž na sebe a pokládaly byste jej za štěstí; neboť byste poznaly, že odumřením světu a sobě můžete začíti život radosti duchovní v Bohu. Trpělivým snášením kříže zevnitřního zasloužily byste si, že by Bůh vzhlédnul na vás, aby vás uvnitř duchovními strastmi očistil.”

7. Kříže povyšují nás k nevýslovné slávě. Právě proto, že se Kristus ponížil a stal se poslušným až k smrti kříže, povýšil Ho Bůh a dal Mu jméno, kterému se každé koleno nebeských, zemských i pekelných bytostí klaní.

Kříže odstraňují od nás všecko, co našemu spojení s Bohem překáží, poněvadž nás odlučují ode všeho stvořeného, aby nás spojily se Stvořitelem.

Díl druhý.

KAPITOLA 1.

Prosíme Boha, praví sv. Terezie, aby se Jeho vůle stala. Sešle-li ale na nás utrpení, které z Jeho vůle pochází, nechceme ho přijmouti. Jaká to nedůslednost! Sešle-li Bůh na nás kříže, nemáme se dlouho rozmýšleti ani na odporování naší přirozenosti dbáti, nýbrž máme nám postačiti, že Bůh tak chce, a máme se proto všem úmyslům Božím podrobiti, aniž bychom je znali. Musíme se vystříhati hloubání. Dábel mísí se do něho. A pak naplňuje snaha, poznati svůj stav aneb odporovati zlu, obrazivost tak velice pokušeními, že by se mohlo skoro říci, že se jim zvykne. Neschází proto také vytáček; neboť se řekne, že se jen proto o nich přemýšlí, aby se vědělo, svolilo-li se v pokušení nebo ne. To jest ale obyčejně u trpících duší jen lstí samolásky, hnutím zvědavosti, k čemuž náleží též opakování generálních zpovědí. Máme svoji

o b r a z i v o s t p o k o j n ě o d k ř í ž •
o d v r á t i t i a v š e l i k é h o h l o u b á n í
z a n e c h a t i. Také se musíme chrániti jakési
rozmazlenosti k sobě samým a marnivého
klamu rozumu, který nám namlouvá, že jsme
nejbídnějšími lidmi na světě, a že je málo lidí
aby tak trpěli, jako my.

Jsou též takoví lidé, kteří ustavičně o
svých křížích mluví, kteří se jimi chlubí a mnoho
si na nich zakládají a sami sebe obdivují.

Hlavním tajemstvím, abychom kříž svůj
dobře nesli, jest, n e z n e p o k o j o v a t i s e
j í m. Nepokoj není k ničemu, právě tak jako
zbabělost a sklíčenost. N e z n e p o k o j u j
s e, to právě ďábel chce, a p a k s e p ř í l i š
n e b o j, tím s e s l a b í š p o k u š e n í ď á -
b l o v o.

Především si pamatuj, že t r p ě l i v o s t
nezáleží v tom, abychom docela žádného ne-
pokoje, žádného odporu, žádné nedobrovolné
ošklivosti nepocítili, n ý b r ž z á l e ž í v t o m,
ž e c h c e m e v š e c k o t o, c o B ů h c h c e,
a t a k c h c e m e, j a k O n t o c h c e,
a n i ž d b á m e n a t o, c o p r o t i t o m u
p o c i ť u j e m e.

Jsou vznešené duše, kterým jejich velké
bolesti hlasité naříkání vynucují, ačkoliv jest
jejich vůle do vůle Boží odevzdána.

Míváš ve zvyku, že si vždycky při svých křížích něco přeješ, ale právě tím svým přáním přiděláváš si trápení. Bůh ví lépe než ty, co ti prospívá. On vidí, co se nám přihazuje, On by mohl leccemus zabrániti a nezabraňuje, tedy to musí býti pro nás užitečnější. Snášej trpělivě nechut, kterou pociťuješ v utrpení, a chyby, jichž se v něm dopouštíš. Trp s čistou láskou k Bohu, bez naděje na útěchu.

KAPITOLA 2.

„Bůh,” praví sv. Kateřina Janovská, „dělá na tomto světě z těl nemocných očistec.” Nemoc jest v pravdě tak velkou milostí, že postačí, aby nám pomohla k velké svatosti, jak to čteme o mnohých svatých, kteří byli po celý svůj život nemocní.

Někdy dopouští Bůh, že bývají velmi ctnostné osoby proti bolestem tak nedůtklivými, že by se mohlo mysliti, že jsou netrpělivé, ačkoliv jsou velmi do vůle Boží odevzdané. Trápení přinutilo někdy sv. Kateřinu Janovskou, že k nebi křičela. To se děje proto, aby to trpícího ponížilo a ctnosti jeho přikrylo, aby se z nich příliš neradoval. Blahosl. Jindřich Suso plakával a křičíval ve svých bolestech

i na ulici; to budiž útěchou trpělivým, plačí ve svých velkých bolestech; to nepřekáží nikterak úplné odevzdanosti do vůle Boží.

KAPITOLA 3.

Ztráta cti.

Dokud to nepřivedeme tak daleko, abychom cti pohrdali, nebudeme nikdy dokonale spojeni s Ježíšem Kristem, který bídou ctižádostí úplně pohrdal.

„O můj Bože, jest to možná“, volá sv. Terezie, „že si přeji, aby lidé o mně dobře mysleli, když o Tobě tolik zlého mluvili?“

KAPITOLA 4

Pronásledování od lidí.

Velký služebník Boží, jesuita Baltasar Alvarez, zpovědník svaté Terezie, jíž Bůh o něm zjevil, že ho nikdo na světě dokonalostí nepřevyšuje, musel od lidí ano i od některých svých spoluřeholníků náramně mnoho trpěti. Byla proti němu křivá svědectví složena, byl ve všeobecném shromáždění svého řádu ze značného přečinu obviňován, byly mu připisovány chyby jeho žáků, kteří nesprávně o modlitbě mluvili.

Učiň si pravidlem, nikdy ničeho nedělati, abys se lidem zalíbil, nikdy ničeho neopomíjetí, abys se jim neznelíbil! Nech stvoření stranou, měj jen Boha na mysli.

KAPITOLA 5.

Odpor dobrých.

Sv. Petr z Alkantary praví, že pronásledování od dobrých bylo jedním z největších trápení, které měla sv. Terezie. Tímto prostředkem zamýšlí Bůh úplné pokoření takto zkoušených duší, které by se nestalo skutkem, kdyby jim jenom zlí odporovali.

Díl třetí.

KAPITOLA 1.

O trápení duševním, a sice o pokušeních k nevěře a k rouhání.

Toto trápení jest těžší, záslužnější než trápení tělesné, zevnitřní. Neboť tělesní mučeníci mají anděly a lidi za diváky; tito ale mají jen Boha za svědka. Sv. Johanna Františka z Chantalu hořce plakávala, naříkajíc, že sebe vidí bez víry, bez naděje, a bez lásky. Jistý generál reformovaného řádu, který svými radami a duchovními spisy pokoušené duše těšival, trpíval tímto pokušením tak, že byl nucen nahlas vykřiknouti: „Věřím, věřím.”

V pokušeních k nevěře a k rouhání musíme se chrániti mudrování, to jest: nesmíme se pustiti s pokušitelem do hádky a do vyvracování pokušení; to bychom se ještě více rozčilili a vydali se v nebezpečí, podlehnouti. Sv. František Sal. ujišťuje,

že by byl bez zvláštní pomoci Boží podlehl velmi chytrému pokušení proti Nejsv. Svátosti, které bylo tak nebezpečné, že ho světec nikdy nechtěl vyzraditi.

V ý b o r n ý m p r o s t ř e d k e m p r o t i p o k u š e n í k n e v ě ř e j e s t , o d v r á t i t i o d n ě h o m y š l e n k y a c h r á n i t i s e d o b r o v o l n ě h o p ř e m ý š l e n í o n ě m ; tak odejmeme ďáblu příležitost, aby proti nám bojoval.

Ale namítne mi tímto pokušením zkoušený: jak mohu vzbuzovati víru, když jí nemám? Já nemohu žádnou víru vzbuditi, naříkala sv. Johanna Františka z Chantalu; to jest pro mne mučeníctvím, vidím-li jak všichni víru okoušejí, kdežto si to musím já odepříti. „Avšak“, odpovídá na to slavný jeden prelát, „to jest omyl; není víry zbaven, kdo takto mluví, ačkoliv se mu to zdá a ačkoliv jí nepozoruje. Pod velkou hromadou horkého popele nachází se ještě řeřavý uhel, a sice tím řeřavější, čím více je přikryt. A skutečně patří k tomu velmi živá víra, aby duši v této zmatenosti v bázni Boží zachovala.“ Ach, ty si stýskáš, že nemáš žádné víry již, a právě víra vynucuje ti tento nářek. Kdybys neměl žádné víry již, proč bys se tedy bál hříchu a pokušení? Kdo jest opravdu víry zbaven, jako bezbožci, oddává se všem

druhům zločinů. Proč se chováš pln uctivosti před Nejsv. Svátostí? Proč se zpovídáš? Přece proto, že v tyto svaté svátosti věříš. Jest to tedy právě tak pravda, že víru máš, jako jest jisto, že ji necítíš.

Co se týká pokušení k rouhání, tedy si pamatuj, že ani nejhroznější myšlenky nás nemohou udělati trestuhodnými, nýbrž jenom s úplným rozmyslem dané svolení vůle.

Nebuď tedy tak zarmoucen; tvá vůle, tvé srdce jest při těchto hrozných rouhavých myšlenkách sevřené jako při pokušeních proti víře. Pokušení tak tíží, a ubohá duše je tak zkormoucená, že se domnívá, že svoluje, když odporuje. Chovej se tedy co možná pokojně a chraň se dobrovolného zármutku a nepokoje.

„O můj Theofile,“ volá slavný prelát z Bellay ve své knize „o duchovním boji“, „kdybys znal dar Boží! Pokušení, která ty máš za dravé proudy, které tvou víru pustoší, jsou pro mne právě tolikerými čestnými známkami tvé věrnosti, a to bude — jak za to mám — úsudek všech těch, kteří mají v tomto duchovním boji nějakou zkušenost. Dábel, tento nestyda, opovážil se samému Synu Božímu říci, že mu dá všechna království světa, padne-li před ním a bude-li se mu klaněti. Táhnou-li

takové myšlenky tvou hlavou, tož se tomu divíš a myslíš, že se bude ďábel více štítiti učeníka nežli Mistra.”

KAPITOLA 2.

O pokušeních k malomyslnosti a k zoufalství.

Nikdy, nechť se nám přihodí cokoliv, nemáme klesati na mysli. To jest pravidlo tak všeobecné, že nepřipouští žádné výminky.

Řekneš mi snad, že od té doby, co Bohu sloužíš, vždy jen padáš: a já ti pravím, že máš s pomocí Boží vždycky statečně zase vstáti. Padneš-li stokrát denně, pokaždé zase vstaň. Pozoruj člověka, který koná cestu a často na zem padá; vstane-li pokaždé znova, dostane se přece k cíli, ačkoliv bude k tomu potřebovati více času a namáhání nežli ten, který jde, aniž by padal. Zůstal-li by ale člověk ten na zemi ležeti, vymlouvaje se, že už tolikrát padl tedy by nikdy k cíli nepřišel, a to by bylo to nejhorší, co by mohl udělati. Tak musíme také jednati na cestě do nebe. Učme se od svých chyb neboli pádů, abychom lépe ku předu kráčeli. Upadnem-li do větších chyb, pokořme se pro ně a litujme jich, a krácejme s novou důvěrou v pomoc Boží dále. Pokušení jest znamením vyvolení pro nebe. Ti, kteří nejsou jimi zkoušeni, budou zavrženi. Ďábel nepo-

kouší těch, kteří mu náležejí; jenom ty napadá silně, kteří náležejí Bohu; on to dělá jako psi, kteří štěkají jen na cizí, ale ne na domácí.

KAPITOLA 3.

O suchopárnosti, tmě, roztržitostech a nechuti při pobožnostech.

„Bůh — praví sv. Terezie — dopouští někdy na duši takovou suchopárnost, že se zdá, že v ní nikdy ani stopa ctnosti nebyla.“ Ona sama nacházela se v tomto stavu 18 let, a ujišťuje, že byla po nějaký čas k dobrému i zlému bez citu, jako zvíře v tomto stavu koná člověk ctnost beze všeho citu. Svatá Johanna Františka z Chantalu praví, že tento stav je mučenictvím, a dodává, že se někdy všecky její city a schopnosti duše proti ní spikly, poněvadž pociťovala hrozný odpor proti všemu dobrému, svatému a Božskému.

V tomto stavu máme se těmito věcmi těšiti :

1. Cit anebo bezcitnost nedělá nás Bohu milými ani nemilými, nýbrž jednání vůle, která s milostí Boží působí a zlému odporuje anebo se mu poddává.

2. Mnozí se domnívají, že udělali velký pokrok v nábožnosti, poněvadž pociťují sladkost vnitřní. Zatím mají často ti, kteří se domnívají,

že žádné nábožnosti nemají, jí mnoho, zůstávají-li přes svou bezcitnost a nechut svým pobožnostem věrni. Velký služebník Boží jesuita P. Jogues, který v Kanadě pro víru křesťanskou ukrutně byl usmrcen, přestál mezitím, co byl od divochů již napolo upečen a nová muka sobě od nich připravovati viděl, hroznou zkoušku. Neboť mezitím, co zevnitř neslýchaná muka trpěl, cítil se uvnitř úplně opuštěným, bez útěchy, bez nejmenšího pocitu pobožnosti, takže se mu zdálo, že by byl šťastnějším, kdyby nebyl člověkem, nýbrž byl zvířetem. Myslíš, že neměl žádné nábožnosti? On ji měl v hrdinském stupni, podobaje se v tomto ohledu Svému Božskému Mistru, který ve svých bolestech na kříži od Svého Otce opuštěným se cítil a to v době, ve které zvolal: „Dokonáno jest!“ Co se týká r o z t r ž i t o s t i, nemáme se v nich dobrovolně zdržovati a příčin k nim se vystříhati. Máme také věděti, že bývá jich příčinou též naše obrazivost, která, jak dí sv. Terezie, jest duchem těkavým a tulačkou, kterou nemůžeme na uzdě držeti, jak bychom chtěli. Mnoho se namáhati, abychom jí přítrž učinili, znamená tolik jako seslabiti si hlavu a zmařiti si zdraví. Toho se máme chrániti, poněvadž se mnozí tím pro celý svůj život ku všem pracím neschopnými stali.

KAPITOLA 4.

O pokušeních proti čistotě.

Výtečný učitel duchovního života jesuita P. Scaramelli píše v II. dílu svého navedení k duchovnímu životu takto: Jsou bohabojné duše, které mají útlé svědomí a každou nečistotu si zošklivují. Povstane-li v nich nějaká nečistá představa anebo nějaký nečistý pocit, upadají do velké bázně a pociťují velikou úzkost; ony se tomu brání uvnitř a někdy také zevnitř tím, že třesou hlavou, stahují prsa, očima divně kroutí, a že činí jiné, tělu i duchu škodlivé věci. Ale co se stává? — Čím více takové myšlenky potlačují, tím častěji se navracují, čím více všecko zalíbení potlačují, tím silněji se ono v jejich srdci hýbá, a někdy to dojde tak daleko, že nemohou s nikým ani slova promluvit, ano ani se na nikoho podívat, poněvadž jim všecko novou příležitost k pokušení přináší. Duchovní vůdce se tomu nikterak nediv: neboť nic tyto myšlenky tak nevyvolává a je do duše tak hluboko nevtiskuje, jako přemrštěná bázeň. Tato přemrštěná a nemoudrá bázeň jest příčinou jejich pokušení, jejich úzkosti a sklíčenosti, a proto se musejí snažiti, aby ji odložili. Proto musejí ta-

kovými pokušeními pohrdati a za nic je považovati. Duše takové nechť jsou přesvědčeny, že jakékoliv myšlenky zalíbení a pokušení, i kdyby byly sebe špatnějšími, nejsou těžkým hříchem, schází-li úplné a dobrovolné svolení; neboť praví sv. Bernard: „Kde není dobrovolného svolení, tam není špatného cítění.“ Tam neškodí smyslné hnutí, kde schází svolení; ano právě to, co unavuje odporujícího, korunuje také vítězího.

Právě vnitřní úzkost a hořkost, kterou takové duše ve svých pokušeních pociťují, jsou zřetelným znamením, že jich nechťejí. Proto musejí takovými pokušeními pohrdati a za nic je považovati a myšlenky své na jiné věci obrátiti, jako ten, který jde po zaprášené silnici, při strhnutí se větrem oči zavírá a jde dále.

Nejjistější ale je, jak práve učí sv. Alfons z Liguori, v každém pokušení utéci se k Bohu a prositi Boha tak dlouho, až pokušení přemůžeme; to kdybychom vždycky dělali, tož bychom v žádném pokušení neklesli.

Sv. Jan z Kříže píše v první knize str. 503 a 504 o tmavé noci duše takto: „Dábel se snaží duši, když se modlí nebo modliti chce, znepokojiti a zmásti, a vzbuzuje proto v její smyslné části hanebná hnutí. Jestli duše si jich všímá, moc si škodí. Dábel je při modlitbě více napadá než při jiném zaměstnání, protože chce, aby jí zanechali. Ale s tím ještě není ďábel spokojen; on jde tak daleko, že jim staví před oči hodně ošklivé a hanebné věci, sice někdy ve spojení s duchovními věcmi a osobami, které jsou jejich duši užitečné. Tím je chce učiniti zoufalými a chce je zahubiti. Takoví lidé, kteří si z takových rozčilení moc dělají, neodvažují se ani na něco se podívati aneb něčeho si všimnouti, neb hned narazí zase na něco takového. To se děje zvláště t r u d n o m y s l n ý m n e b o l i t ě ž k o m y s l n ý m, a sice s takovým násilím a prudkostí, že jsou velice k politování. Vzbouření žádostivosti: jak zlosti, tak tělesné rozkoše, — praví sv. František Sal. v 9. knize „o lásce k Bohu“, je nám ponecháno k našemu cvičení, abychom odporováním jim konali duchovní bdělost. „Čím více bývá zlato zkoušeno v ohnivé peci, pravil Spasitel jedné světici, tím je čistější; a čím více bývá čistota zkoušena v peci zlé žádosti, v kterou nesvoluje, tím čistější a krásnější se stane.”

Pokoušení jsou budičkem, který budí všechny ctnosti: pokoru, trpělivost, odevzdanost do vůle Boží, víru, naději a všechny ctnosti.

Sv. František Sal. píše: „Nemůžeme nikdy uvaliti na sebe vinu, ačkoliv pokušení zuří, pobuřujíc nižší síly duše, a burcujíc všechny náruživosti, vnitřní a zevnitřní smysly, jenom když této bouři dobrovolně nepovolujeme. Svatá Terezie píše ve své knize „Hrad duše“, že Bůh často dopouští, že nás zlé myšlenky trápí, aniž bychom je mohli od sebe zahnat.

KAPITOLA 5.

O úzkostlivých, vrtošivých, skrupulantech.

1. Úzkostliví se bojí, že v pokušeních svolili.

Na to odpovídá slavný biskup z Bellay: Není možno spojití bázeň neboli pochybnost se svolením, jako není možno, spojití jisté s nejistým; neboť svolení předpokládá tak úplné povolení, tak bezvýminečné rozhodnutí, že nezanechává žádné pochybnosti. Zřetelným znamením, že jsme nesvolili, je, když pochybujeme, jestli jsme svolili. Uznávám hřích smrtelný jen v takovém rozhodnutí vůle, které nezanechává žádné pochybnosti o jeho zlobě.

Ošklivost, kterou ve vás pokušení působí, dokazuje, že jim odporujete; Bůh vás nenechává tento odpor cítiti, abyste se nestali marnivými. Namítáte, že cítíte v čas pokušení jakousi rozkoš? — Jest také nedobrovolná rozkoš, dojem smyslný neboli tělesný, který jest přirozeným účinkem jistých pokušení. Rozpálená obrazivost může býti její příčinou; někdy též ďábel. Ale tato rozkoš a tento dojem nejsou svolením. Chraňte se, abyste o pokušení nepřemýšleli, anebo od začátku až do konce ho nezpytovali, když již přešlo; to je velmi nebezpečné, a všichni učitelé duchovního života to zapovídají. (P. Grou v „duchovních průpovědích.”)

2. Úzkostliví mají bez výminky ve svém jednání se řídití výroky svého zpovědníka, to je to nejhlavnější pravidlo pro ně.

3. Napadnou-li jim myšlenky proti víře, nemají se jimi zabývati, nýbrž mají je pokojně z hlavy vypustiti, aneb nemají si jich všímati, ani dávat k nim příčiny; taková zvědavost má v zápětí neobyčejné trápení a třeba i zlé (hříchy).

4. Když vykonali jednou generální zpověď, nemají už žádnou generální zpověď konati, poněvadž — jak praví sv. František Xav. — takové zpovědi místo jedné úzkosti vyvolávají jich deset.

5. Mají ve zpovědi v š e c k y p o c h y b n é hříchy vynechati, to jest takové hříchy, o nichž nemají úplnou jistotu, že se jich dopustili. Proto učí všichni duchovní učitelové, že se úzkostliví mají ze svých pokušení jen tehdy zpovídati, mohou-li na to přísahati, že v ně svolili s úplnou dobrovolností.

Upozorňuji zde na jednu náramně důležitou věc, která by měla státi v katechismech a na niž by katecheti děti ve škole upozorniti měli, aby je pro celý život uchránili trapných úzkostí. Sv. Alfons z Liguori učí (viz Neyragueta str. 511): „Kdo zapomene ve zpovědi nějaký hřích, není povinen ještě v téže zpovědi, aneb dokud je u kněze, anebo před sv. přijímáním se z něho vyzpovídati, nýbrž postačí se z něho v příští zpovědi vyzpovídati“. Zapomene-li jej, nemůže za to, nemá hříchu.

6. Nemají lpěti na svém náhledu, nýbrž mají se ho zříci.

7. Mají velkomyslně svými úzkostmi pohrdati. Napadnou-li jim myšlenky, že se svatokrádežně zpovídati anebo svatokrádežně přijímají, anebo, když něco dělají, že při tom těžce hřeší, nemají na ně dbáti a mají toto všecko srdnatě konati, ať při tom zakouší jakýkoliv

odpor, jakékoliv rozpaky a jakoukoliv bázeň. Ani tím nehřeší, poněvadž se řídí výrokem zpovědníka, který praví, že není žádný hřích tam, kde úzkostlivý jej vidí.

Když jistý kněz velice k zoufalství byl pokoušen, poněvadž si myslel, že kolikrát slouží mši sv., tolikrát páše svatokrádež, ano si namlouval, že skoro ve všem, co dělá, hřeší, poslala mu božská prozřetelnost svatou, velmi zkušenou osobu, která mu pravila: „Nuže, pane můj, jděte přes všechny tyto svatokrádeže, které si smýšlíte, vykonejte všechny ty skutky, z nichž vaše úzkosti tak velké hříchy dělají, jimiž dle pravého osvícení moudrých lidí nejsou.“ Přese všechny své pocity uposlechl onen kněz, a byl ze svého trápení úplně vyléčen.

KAPITOLA 6.

O trápeních, které způsobuje ďábel.

Jsou obyčejná a neobyčejná pokušení ďáblů. Pokušení jsou obyčejná, pokoušejí-li ďáblové světem anebo tělesnou žádostí. — Pýcha jest všeobecnější nepravostí, než si lidé myslí, a tím nebezpečnější, že se skrývá. —

Ďáblové pokoušejí neobyčejným způsobem, dovolí-li jim Bůh, aby neobyčejným způsobem

duši napadali; v tomto případě dává Bůh pokoušenému neobyčejnou milost. Jistý učený spisovatel píše o tom takto: „Pokušení je někdy tak násilné, že se člověku zdá, že je duše naplněna vším, co se v pekle děje, ona má nechut k Bohu, k představeným, k lidem dobrým, ona jest plna rouhavých myšlenek, a zdá se jí, že je s nimi tak sjednocena, že ji h nemůže zamítnouti. Časem uspávají ďáblové všechny síly duše, anebo zatemní rozum tak, že nemůže vůle jednati svobodně. Někdy vážou duši tak, že se jí zdá, že hřeší každého okamžiku, a oni se skrývají, aby se jí zdálo, že to všechno dělá sama. Oni jí silně vštěpují, že jedná při tom všem svobodně, aby ji úplně k zoufalství přivedli, a není skoro možná o opaku ji přesvědčiti. Ona zcela nepozoruje to dobré, které Bůh ve vyšších silách duše působí.

Tím načrtnut jest díl neobyčejného trápení, které ďábel způsobuje: on pokouší lidi způsobem tak rozmanitým, že není možno všechno uvéstí. Není úskoku, jehož by ďábel neužíval, zvláště proti těm, kteří se velkomyslně věnují službě Boží. Ďábel může vzíti na sebe podobu anděla, Spasitele, Panny Marie a svatých. Někteří

svatí dali se takovými zjevy a zjevenými oklamati.

Jaké jsou prostředky proti všem těmto pokušením? Sv. Antonín poustevník doporučoval půst, bdělost, modlitbu, a zvláště v ř e l o u l á s k u k P á n u J e ž í š i, abychom nad nimi zvítězili.

Ti, kteří jsou takto pokoušeni, nemají příliš své trápení pozorovati, poněvadž tím se zhoršují. To se má ale jenom o dobrovolné pozornosti rozuměti. Oni se mají co možná v š e h o u v a ž o v á n í o n ě m v y s t ř í h a t i a úplně do vůle Boží se odevzdati.

Soužené duše bývají obyčejně pokoušeny, aby si zjednaly vnitřní pokoj, a přemýšlejí o tom; jak by si jej zjednaly, ale tím jenom trápení své rozmnožují. Bůh žádá, aby se duše úplně odevzdala do všech jeho úmyslů beze vší výminky.

V těchto pokušeních jest zvláště duši zkušného vůdce duchovního třeba, který by uměl dobře činnost zlých duchů v takto pokoušených duších rozeznávati od činnosti duší samých.

Duše takové dopouštějí se s o t v a dobrovolného hříchu, poněvadž obyčejně n e j e d n a j í s v o b o d n ě. Poněvadž se ale domnívají, že jednaly svobodně, a zlí duchové všecko

vynaložili, aby je v této domněnce utvrdili, tedy se tvrdošíjně toho drží, že úplně svobodné ve všechny ty vnitřní ohavnosti, které se v nich děly, svolily. Někteří svatí byli několik dní před svou smrtí zlými duchy posedlí.

Buďme ale přes to všechno přesvědčení že nejvyšší milosrdný Bůh nedopustí na nás žádného pokušení, které by nesloužilo našemu dobru. Ale my to nenahlížíme; nám se zdá právě opak býti pravdou. Postačí, že tomu u Boha tak jest, a tím se máme úplně spokojiti. Máme se tedy držeti ve velké trpělivosti, nikoli se svými myšlenkami se hádati, nýbrž je mimo sebe pustiti, své duši úplné mlčení uložiti, aby ďábel nevěděl, co se v nitru našem děje. O jak velký užitek plyne z takového chování! Ďábel utíká, jak dí sv. Antonín poustevník, před odhodlanými dušemi!

Je vždy docela jisto, že nemohou ďáblové ve svobodné vůli působiti, která zůstává vždycky svobodná, ačkoliv, jak bylo již řečeno, mohou někdy užívání svobodné vůle zabrániti. Proto nemohou také nikdy vůli ke hříchu nutiti. Oni

mohou jen na smyslnost a obrazivost účinkovati a tím někdy prudká pokušení vyvolávati.

Zlé jest to, že takové osoby neužívají často prostředků, které nám Pán Ježíš nabízí: sv. svátostí, pokání, postu, modlitby, a že nebdí dosti nad sebou, aby své zlé náklonnosti krotily.

Ze všech prostředků proti útokům zlých duchů je nejúčinnějším přijímání Nejsv. Svátosti.

Zuřivost, jakou dávají zlí duchové na jevo, když posedlí přijímají Nejsv. Svátost, muka, která jim v den sv. přijímání způsobují, jsou toho důkazem. Ano i zkušenost učí, že zlí duchové ty, které dříve trápili, nechávají s pokojem, zanechávají-li přijímání Nejsv. Svátosti. Tím chtějí je od sv. přijímání zdržovati a klamnou útrpností je klamati.

KAPITOLA 7.

O nadpřirozeném trápení.

Slavný kapucín P. Šimon de Bourgh píše o tom takto:

„Duše je v zármutku, ve tmě a úzkostech. Ona si myslí, že v pokušení svoluje a že je ztracena. Bůh nenechává duši nic jiného nežli odevzdanost do Jeho vůle, které však ona ne-

pocituje, nýbrž si myslí, že jí nemá. Z počátku pocituje občas duše, že ctnost koná a pokušením odporuje, ale později odporuje aniž by to cítila, ona ustavičně statečně si vede, aniž by o tom věděla, aneb v tom zálibu měla. Namáhá-li se, aby se povznesla k Bohu, cítí závaží nesnesitelné tíže, které padá na její rozum a na její vůli. Vším tímto rozmanitým trápením, jakož i nemocemi, ztrátou statků děje se nejprve očištění citlivé částky duše. Zároveň bývá též rozum tímto trápením, jakož i pokušeními proti víře a naději očištěn. Tímto způsobem a ještě jiným neobyčejným, úzkosti plným trápením bývá konečně také vůle úplně očištěna.”

Sv. Terezie píše v 30. kap. svého životopisu: „Duše hledá pomoc, a Bůh dopouští, že žádné nenalézá. Ďábel vnuká duši, že je od Boha opuštěna, a množství věcí svírá ji tak citelně a nesnesitelně, že to může přirovnati jen k mukám pekelným. Duše nedochází žádné útěchy, ani ve čtení ani v modlení. To jsou úzkosti, které se nedají vyjádřiti. Duše je v špatném rozmaru, samota je jí protivná, obcování s jinými se jí zošklivuje. Všickni tvořové ji trápí, jako trápí zatracence. Nebe a země nemají žádné útěchy pro takovou duši; ona pocituje Boha, jakoby byl proti ní, jakoby ji zavrhoval, proti ní bojoval, jakoby neměla žádného přístupu k Němu.”

Jistý duchaplný spisovatel píše:

„Duši se zdá, že je od Boha opuštěna a hříchu vydána. Ona neví, zdali svoluje, nebo ne. Někdy překáží Bůh vzbuzování víry. Duši se zdá, že má zálibu ve své nechuti k Bohu. Ona má v ošklivosti ty, kteří s ní mluví. Konečně nechává Bůh duše, které jsou Mu milé, pocítiti účinek hříchu, ačkoliv jim odňal navyklost a náklonnost ke hříchu.

Lidé znají jistou osobu podivuhodné nevinnosti a neobyčejné svatosti, která pociťovala v sobě pocity a účinky hříchu, jako: pýchy, ctižádosti, lakoty, nečistoty a zlosti.

Hrůza, bázeň, dlouhá chvíle a zármutek, tyto známky hříchu, všudy ji pronásledovaly. Bůh poručil všemu stvoření svému, aby s ní přísně nakládalo. Bůh uzavřel přístup vší lidské a Božské útěše, a otevřel dvěře všem bezútěšnostem. Ona pociťovala trápení, pocházející ze zoufalství, které jí vzalo víru a naději tak, že si jich docela nebyla vědoma, neboť tmy jsou tak husté a hrozný, že jeden neví, kde je, a je-li církev, je-li víra, je-li Bůh. Duši se zdá, že bloudí, že jest bez světla a bez rozumu.

Nedostává se nám slov, abychom výbornost tohoto stavu objasnili. Bůh vchází do nejhlubší části duše, a obětuje takřka vše ostatní. D u š e t a k o v á p o d o b á s e h l i n ě n é, d r a-

hoccennou tekutinou naplněné nádobě, která jí ani necítí ani neokouší.

Nicméně zjevil Pán Ježíš oné duši, že tento stav byl tou největší milostí, kterou jí prokázal. Tento stav nazývá kniha cti. Tom. Kemp. „Následování Krista“ vyhnanstvím srdce a učí, že jest to opravdu něco velikého, je-li duše vši Božské a lidské útěchy zbavená a nosí-li s sebou vyhnanství srdce.

KAPITOLA 8.

O tomtéž dále.

„Řídí-li a vede-li má Božská vůle, — pravil Spasitel jedné světici, — pak nezanechává nic lidského více.“ Bůh bere všechno, aby nenechal duši nic vlastního, ani světla, ani duchovní útěchy.

On bere duši vědomé, s rozmyslem konané vykonávání ctností tím, že jí odpírá Svou pomoc ke vzbuzování cností, tak že duše neví, co se ve vyšších silách jejích děje. Duše nepozoruje ani své srovnalosti s vůlí Boží, ani pokoje, který jest ve středu duše, ani víry, ani naděje, ani lásky, které má ve vysokém stupni. Duše nepozoruje ničeho, nežli zmatek

a trápení, které cítí, a jichž je si vědoma dobře. Takto vede Bůh jisté vyvolené duše, aby zůstaly jejich ctnosti čistými, a aby zabránil, aby se do nich nevloudila samoláska, která se skoro vždycky jemným, člověku samému nevědomým způsobem do jeho dobrých skutků vkrádá.

Také Syn Boží, který mlčel při všem jiném trápení, volal hlasitě ve Své opuštěnosti od Svého Otce: „Bože můj, Bože můj, proč Jsi Mne opustil.”

A proč jsou všechny tyto kříže? Postačí říci: „že jediný všední hřích všechny časné tresty zasluhuje;” tak veliké jest zneuctění Velebnosti Božské jediným všedním hříchem, že převažuje všechno časné trápení.

„Každý kříž, který sesílám duši, pravil Spasitel jedné světici, má za účel, aby totiž duše nejednala již podle sebe, nýbrž podle mého ducha.” Pak nemá duše žádných svých přání a náklonností, žádné bázně již. Ona nejedná podle sebe, nýbrž dle vnuknutí milosti Boží.

Jest pravda, že musí duše mnoho trpěti, aby se dostala do tohoto šťastného stavu od-

loučenosti od sebe. A poněvadž všecka namáhání, která duše s neobyčejnou milostí podniká, nejsou s to, aby nás do něho uvedla, tedy nám přichází nejvyšší dobrotivý Bůh tímto neobyčejným trápením ku pomoci, ať jest neobyčejné samo o sobě, anebo, je-li obyčejné, jako: tělesné nemoci, jest přece způsob jejich neobyčejný. O jak málo lidé znají dobrotu a milosrdenství Boží! Oni pokládají nakládání Boha za velmi tvrdé, kdežto jest plné nevýslovného milosrdenství. D o b r o t i v ý B ů h n e d á v á k a ž d é m u m i l o s t t a k o v ý c h n e o b y č e j n ý c h k ř í ž ů, n ý b r ž t u t o S v o u p ř í z e ň p r o k a z u j e j e n S v ý m n e j l e p š í m p ř á t e l ů m.

Uvedu nyní některé z n á m k y n a d p ř i r o z e n é h o t r á p e n í :

1. První známka jest, že taková duše nemá záliby v žádné věci na světě a nechce jí také nikdy míti, ačkoliv jest pokoušena, aby ji měla, neboť to jest znamením, že je s Bohem spojená, poněvadž by jinak povolovala hnutím přirozenosti.

2. Druhé znamení jest, že má starost, aby Boha neurazila, a že se bojí hříchu; neboť kdyby Boha nemilovala, pak by se o hřích moc nestarala. Suchopárnost, ve které se nachází, jest suchost a žádná vlažnost.

3. Ujišťují-li zkušené osoby, že její trápení je nadpřirozené.

Ostatně jest mezi tímto a ostatním trápením rozdíl jako mezi dnem a nocí.

Ale co má člověk v něm dělati?

Má se zcela beze všeho rozmýšlení do vůle Boží odevzdati a nemá si tajně přát, aby ho byl zbaven, poněvadž to odporuje úplnému odevzdání se do vůle Boží.

Slavný kapucín P. Šimon de Bourgh píše o tom takto:

„Máme v tom, co Bůh ďáblu dovoluje, spatřovati řízení Boží; máme míti za jisté, že cesta utrpení jest ta nejlepší, nejčistší a nejjistější, a máme se v nitru duše držeti v pokoji. Spokojme se s tím, působíme-li v nitru duše s milostí Boží, ačkoliv toho nezpozorujeme, ano opak toho myslíme.”

Sv. Johanna Františka z Chantalu učinila uprostřed svých úzkostí slib, že nechce nikdy dobrovolně o sobě přemýšleti, aby poznala, co dělá. Takový slib se má jen na radu zpovědníka učiniti.

Pak musíme zůstatí bez citelné útěchy, protože Bůh tak chce.

Díl čtvrtý.

KAPITOLA 1.

O příčinách křížů.

Bůh sesílá aneb dopouští na nás kříže, abychom snášením jich spravedlivosti Boží zadost učinili, aneb abychom jimi byli očištěni a posvěceni.

Abychom byli očištěni: od hříchu a zlých následků jeho, které v naší duši zanechal. Očištění totiž jest dvojí: činné a trpné. Zloba zkažené přirozenosti je tak veliká, že ji jen trápení od hříchu odloučiti může. Proto bývá duše vnitřními kříži trápena, aby ji očistily od jejích chyb, zvláště od některých skrytých, jí nepovědomých chyb.

Abychom byli posvěceni, to jest: odloučení ode všeho, co jest nečisté, nízké a opovržení hodné, a abychom byli úzce spojeni s Bohem. Trápení nás odlučuje od nás samých,

abychom totiž sami sobě odumřeli; z koho Bůh chce udělati velkého svatého — praví sv. Ignác z Loyoly — na toho sesílá těžké kříže; jaká to útěcha pro trpící!

Konečně trpíme také proto, že jsme křesťany, že jsme údy Ježíše Krista, který je hlavou duchovního těla, církve katolické, čili všech katolických křesťanů.

KAPITOLA 2.

Proč nás Bůh často nevyslyší, prosíme-li Ho, aby nás zbavil křížů našich.

Pohlédni na lidského otce, který svému dítěti ve velmi nebezpečné nemoci žilou pouštětí dává. Přichází mu to za těžko, že musí na to hledět, jak ubohé dítě pláče, křičí a hřmotí, když mu stahují a zavazují rameno, poněvadž, jsouc ještě mladé, nenahlíží potřeby puštění žilou. Jeho křik řeže otcí srdce; nicméně zůstává otec při tom, aby se tohoto prostředku užilo. Kdyby se dal křikem svého dítěte pohnouti, byl mu po vůli a nechal je umřít, neřekl bys, že je otec ukrutným?

Dítě náramně křičí, škubá sebou netrpělivě a trápí se velice, poněvadž hledí jen na krátké, malé trápení, a nehledí na jeho šťastné následky. Podobně to děláme my ve svých

křížích, které jsou sice léky bolestnýmí, ale netrývají dlouho, poněvadž je vezdejší život u porovnání s věčností okamžikem: jednali bychom jinak, kdybychom měli před očima nesmírnou, všecko převažující slávu nebeskou!

Patřme na svého Spasitele: Třikrát prosil Otce svého nebeského, aby, jest-li to možná, vzal od něho kalich utrpení. Ach Otec náš věděl dobře, že je to jeho Syn, docela nevinný Syn, jenž na kříži visí; On znal úplně jeho trápení, On miloval Ho více, nežli vysloviti můžeme, a přece Ho nechtěl trápení zbaviti, nýbrž nechal Ho v hrozné opuštěnosti. „Vidím ovšem tvé bolesti,“ pravil Pán Ježíš k svému velikému služebníkovi P. Baltasarovi Alvarezovi, „miluji tě více nežli sám sebe miluješ, mám moc, Tebe tvých křížů zbaviti, chci-li, a přece toho neudělám.“

KAPITOLA 3.

O nepřátelích kříže a o rozmanité lsti, jaké samoláska a moudrost tělesná užívá, aby nás od křížů odvrátila.

Jenom duch sebezapření činí člověka schopným rozuměti tajemství kříže.

Moudří tohoto světa chtějí spojití učení sv. evangelia s moudrostí světa a těla, oni chtějí sloužiti Bohu, ale zároveň také své při-

rozenosti, aniž se k tomu přiznati chtějí, oni chtějí sloužiti Bohu a ukojiti také svou samolásku. Oni chtějí sloužiti Bohu a světu, zapomínajíce, že písmo sv. praví, že přátelství tohoto světa jest nepřátelství s Bohem. Takové moudré nalézáme také mezi těmi, kteří si hledí nábožného života. Nalézáme je mezi kazateli, zpovědníky, jimž náleží duše k Bohu vésti.

„Cti je nám třeba,” praví a přece se Spasitel cti zbavil.

„Je nám třeba lidí,” Spasitel ale byl od lidí opuštěn.

„Musíme krásně mluvit,” abychom se lidem líbili a Spasitel mluví jednoduše.

„Musíme býti ve vážnosti,” a Spasitel byl u dvora Herodova pokládán za blázna.

„Velká sláva je užitečná k zdárnému působení,” a zatím byla lotru dána přednost před Spasitelem; On byl luze a vojákům terčem posměchu a byl tak opovržen, že dí o Něm prorok, že je červem a ne člověkem.

„Je nám třeba statků,” a On je tak chudý, že nemá, kam by hlavu položil.

Duch Boží je vždycky tentýž: Bůh provádí totiž své největší úmysly pomocí křížů. Ze životů svatých nahlížíme, že je Bůh právě kříži přivedl k té vznešené dokonalosti, jíž se divíme.

KAPITOLA 4.

**Máme si křížů vysoce vážit a sebe za
jich nehodné pokládati.**

Kříž nás odlučuje od země, od tvorů, učí nás sebezapření, vede nás do nebe; proto praví sv. Terezie: „že rozjímaví lidé si váží kříže jako jiní zlata a drahokamů.“ Také zjevil Pán Ježíš, „že největší kříže jsou dary, které dává, aby se Své nejsvětější Matce zalíbil.“ Důkaz toho, že největší miláckové Boží největší kříže mívají, vidíme na Pánu Ježíši a Panně Marii.

Bl. Angela z Foligno praví: „Opovržení, pokoření jsou miláčky Ježíše Krista, kteří mají čest, seděti u Jeho tabule a jísti s ním, majíce tytéž pokrmy; neboť Syn Boží byl častován hanbou a chudobou.“

Proto přijímejme kříže se vší uctivostí a ctěme je na sobě, na všech osobách a místech, na kterých je vidíme.

Nositelé křížů nejsou u lidí oblíbeni. Dokud jsou aspoň u některých dobrých lidí ve vážnosti, najdou ještě přátele. Když ale všichni, dobří i zlí je opustí, pak je také všichni přátelé jejich opouštějí, pak ale též málokterý trpitel zůstává Bohu věrným, jen ten, kdo již na cestě k dokonalosti daleko pokročil, a kdo jest úplně ne-

zištným a všemu odumřelým. Proto se velice mýlí ten, kdo svou zbabělost a malomyslnost vydává za ctnost, poněvadž ctnost, je-li pravá, není nikdy malomyslná.

KAPITOLA 5.

Máme kříže milovati.

Spasitel miloval utrpení, On po něm toužil; to dokazují Jeho slova; „Musím býti pokřtěn křtem (čímž se rozumí Jeho utrpení), a jak prahnu po tom, až to bude dokonáno.”

KAPITOLA 6.

Máme kříže přijímati radostně, vděčně a s udivením.

Máme kříže přijímati radostně, vděčně a s udivením.

Kdo má pravou lásku ku kříži — praví sv. Bernard — trpí nejen s trpělivostí, nýbrž též s radostí. Kdo jedná jinak, tomu se nedostává víry, která učí, že jsou kříže největšími milostmi Božími. Proto také pravil Kristus Pán apoštolům, když jim předpověděl hrozné trápení:

„Radujte se a veselte se.” A sv. Jakub napomíná nás ve své epištole: „Za největší radost mějte, bratří moji, když v rozličná po-

kušení upadnete.” Je-li kříž znamením lásky Pána Ježíše, který nás křížem činí Sobě podobnými, pak máme se my hříšníci tomu diviti, poněvadž jí pro své hříchy nejsme hodni.

Představení naši dají se svěsti proti nám předsudky a trvají při nich, poctiví lidé byli podvedeni, osoby velice ctnostné daly se oklamati: všecky tyto kruté rány, které člověka potkávají, jsou rány milosti Boží.

KAPITOLA 7.

Máme kříž svůj v celém jeho rozsahu nésti.

My snášíme odporování; ale máme-li je snášeti od přátel aneb osob, které jsou nám vděčností zavázány, aneb máme-li je snést pro chybu, jíž jsme se nedopustili, to nás příliš bolí, k tomu se nechceme odhodlati, a přece máme ty kříže, které máme, a ne ty, které si smýšlíme, snášeti.

Sv. František z Assisi nesl kříž po celý svůj život. On trpěl ale po dvě léta neobyčejné muky na duši, které mu někdy v nižších silách duše působily takovou nevrlost, že pak nestrpěl, aby s ním někdo z řeholníků mluvil. Sv. Hugo, biskup v Grenoble, a jiní svatí trpěli muky duševní až do smrti. A Spasitel náš nacházel se v mukách po 33 let; ve dne v noci, každého času, na každém místě.

KAPITOLA 8.

Všestranný kříž sv. Terezie † r. 1582.

Ona trpěla na t ě l e. Ona praví, že jest od paty až do hlavy plná bolestí. Často byla bolestí bez sebe, jednou po čtyři dny. Byla i za mrtvou pokládána, a bylo již všecko k jejímu pohřbení připraveno. Hořící voskovice stály okolo ní, a její oči byly stékajícím voskem zavřeny. Někdy se jí zdálo, že se zadusí, nikdo se jí nesměl dotknouti. Po tři leta byla zchromená, dvacet let trpěla vrhnutím; ona praví, že nemůže říci, že by byla jeden den bez bolesti, jíž má všeho druhu. Dle výroku lékařů trpěla skutečně nej-hroznější muka, která může člověk na tomto světě vytrpěti.

Ona trpěla na d u š i. Většinu svého života strá ila v duchovní suchopárnosti, aniž by byla okusila nějaké nebeské útěchy. Ona cítila hluboký zármutek, nevědouc, co z ní bude. Ona praví, že je trápení její tak veliké, že je něví, čemu přirovnati, leda mukám pekelným.

Hledala-li pomoc u Spasitele, nedosáhla žádné — neslýchaný to kříž, jehož trápení dle výroku jejího jest nesnesitelné. Myslila si, že Boha nemiluje, zdálo se jí, že nikdy naň nemyslila; chtěla-li se modliti, zvětšila tím své trápení.

Vyhledala-li samotu, trápila ji; obcovala-li s některými osobami, trpěla při tom mnoho, také čtení nábožných knih nepřinášelo jí žádné úlevy. Mluvila-li o svém trápení se svými zpovědníky, tedy se na ni zlobili. Myslila si, že je od Boha zavržena, před velkými svátky se trápení její zdvojnásobilo. Ona byla vší útěchy, jak od Boha tak od lidí zbavena.

Ona trpěla velký odpor od lidí. Odporovali jí šlechtici, obecní zastupitelstvo města, ve kterém založila svůj první klášter, pracovalo všemi silami proti ní. Lid se dal proti ní vzbouřiti a chtěl ve spolku s místodržitelem, který hrozil, že dvéře kláštera dá rozbítí a že čtyry jeptišky, které byly jeho prvními členkami, z něho vyžene, její klášter rozbořiti.

Ona trpěla od kněží a řeholních osob. Její generál, který jí napřed řekl, aby založila tolik klášterů, kolik má vlasů na hlavě, dal se úplně přemluvit, a vykázal jí jeden klášter za vězení a zapověděl jí dále se do něčeho míchat. Jeptišky kláštera, v němž se nacházela, křičely, když začala svou reformu prováděti, že je uvádí do hanby a mluvily o tom, že ji dají do vězení. Její zpovědníci vyhlásili ji za oklamanou od ďábla a psali jí nesnesitelná psaní. To došlo tak daleko, že se světice obávala, že jí nikdo nebude chtít zpovídati, a proto usta-

vičně plakala. Její obyčejní přátelé se sešli a rozhodli se, že ji dají jakožto posedlou zaříkat. Mluvil se o ní všecko zlé. Bylo několik na cti utrhačných spisů proti ní sepsáno, a mezi lidmi rozšiřováno. V jednom spolku města Mediny mluvil jistý vážený řeholník velmi špatně o ní a porovnával ji k jisté lhavé osobě, která vzbudila v celém Španělsku velkou pozornost. To bylo také příčinou, že zavedl jak řád tak papežský úřad inkvisiční proti světici vyšetřování.

Ona trpěla také od zlých duchů. Nejen se snažili, aby ji vnitřními slovy a zjevy klamali, nýbrž trápili ji také hrozně, a to tak často, že ujišťuje, že kdyby chtěla všecko vypravovati, by každého unavila. Někdy ji chtěli zadusiti a sesypali se v houfu na ni, aby ji ukrutně týrali.

Ale její hrdinná mysl kráčela uprostřed všech těchto muk jako královna ve svém království. A vskutku, poněvadž Spasitel utrpením do Své slávy vešel, přidali se též svatí na křížové cestě k Němu a panují s Ním v Jeho království, které nebude míti konce.

Modlitba

před obrazem ukřižovaného
Pána Ježíše.

Ejhle, já, ó dobrý a
nejsladší Ježíši, přede
tváří Tvou na kolena
padám a s největší vrou-
cností duše Tebe žádám
a prosím: Rač! vti-
sknouti do srdce mého
živé city víry naděje a
lásky i pravou lítost
nad mými hříchy a co
nejpevnější vůli je na-
praviti, jenžto s vel-
kým pohnutím a bolem
Tvých pět ran sám u
sebe rozvažují a na myslí
rozjímám maje to před
očima, co Tobě v ústa
kladl již David prorok
o Tobě, ó dobrý Ježíši:
Zbodli ruce mé i nohy
mé, sčetli všechny kosti
mé (Žalm 21, 17, 18.)

Kdo po sv. zpovědi a při-
jímání tuto modlitbu před
obrazem ukřižovaného P. J.
pobožně vykoná a chvíli na
úmysl sv. Otce nábožně se
pomodlí, může dojít plno-
moc. odpustků, jež také lze
obětovati za duše v očistci.
Pius IX. 31. července 1858.